

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2015. május 6.

TÖRTÉNELEM

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√—
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	—————
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	—————
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja
- kis- és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németországi)
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása
- tagadószó egybeírása
- az ly- j tévesztése)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a jobb oldali téglalapba írja be a tanuló által elért összes/teljes pontszámot!

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1-1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5-0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-lel kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz–hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad!

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát **mindkét** feladatlapon utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni:

- ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
- ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba.

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **négy** feladat értékelhető:

mégpedig kettő rövid és kettő hosszú feladat, amelyek közül mindegyik **más-más korszakra**, legalább kettő a **magyar** történelemre és egy az **egyetemes** történelemre vonatkozik.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén**:

Ha *négy feladatot oldott meg* a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladattípus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri;
- azt az egy (kettő vagy három) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló *négynél több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van négy olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 16., 17., 20. vagy 14., 16., 17., 20.).

Ha a tanuló *négynél több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és nincs *négy* olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a fela-

datait kell figyelembe venni, mely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 16., 19., 22.** feladatok megoldását kell értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés**,
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség.**

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A tématarítás, a lényeg kiemelése: lényegre törően a feladatban felvetett problémára koncentrálnak-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- Művelti sokszínűség és eredményesség: használja-e a forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértés**re adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

4–6 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.
2–3 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.
1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.
0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a **műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők**.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők feltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik.

Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és a tartalmak **pontszámának is meg kell egyeznie**. (Például: rövid feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* és a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra, illetve hosszú feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* szempontokra csak 0 vagy 2 vagy 4 pont adható.)

Ha a javítókulcsban egy művelethez több tartalmi elem kapcsolódik, akkor a köztük lévő szoros összefüggés miatt **bizonyos pontszámok nem adhatók** (például: rövid feladatoknál a *Források használata* szempontokra nem adható 1 és 4 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontokra nem adható 1 és 5 pont, illetve a hosszú feladatoknál a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra nem adható 1 és 4 pont, a *Források használata* szempontokra nem adható 1 és 6 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontokra nem adható 1 és 7 pont).

Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

A „Műveletek” (M) pontozása

2 pont akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).
1 pont akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást).
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.:) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásnál és következtetésekénél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elem-

nél a „*vagy*” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A „Tartalmi elemek” (T) pontozása

2 pont akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.

1 pont akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.

0 pont akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.

1 pont akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.

0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.

4–6 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.

2–3 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl.: a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik). A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.

1 pont akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.

0 pont akkor adható, ha a válasz vázaltszerű, csupán szavakból áll.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2–3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4–5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám (3 és 4) segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként **ne kerekítse!**
8. **Számítsa ki a négy esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot, majd írja be a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba:**
 - ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
 - ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,33 pont kerekítve 23 pont; 23,5 pont vagy 23,66 pont kerekítve 24 pont) a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba!

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért (egész számra kerekített) pontszámokat!

Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	OSZTÓSZÁM 4	
Vizsgapont	7	

Hosszú választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	OSZTÓSZÁM 3	
Vizsgapont	16	

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Athéni demokrácia kialakulása (Összesen 4 pont.)

- a) Szolón (1 pont)
b) Kleiszthenész (1 pont)

Állítás	a) forrásban bemutatott intézkedés	b) forrásban bemutatott intézkedés	egyik sem
c) Célja a türannisz kialakulásának megakadályozása volt. (0,5 pont)		X	
d) Területi alapú közigazgatást alakított ki. (0,5 pont)			X
e) Növelte a népgyűlés szerepét a politikai életben. (0,5 pont)		X	
f) Elősegítette, hogy a politikai tisztségek betöltése ne származási alapon történjék. (0,5 pont)	X		

2. Iszlám vallás és arab terjeszkedés (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	A település neve	A település sorszám
a) Az arabok ősi zarándokhelye, az iszlám vallás születésének helyszíne.	Mekka	7.
b) Itt zajlott le az a döntő jelentőségű ütközet 732-ben, amelyben a frankok megállították az arabok európai terjeszkedését.	Poitiers	3.
c) A VIII. század második felétől az arab birodalom fővárosa, a kalifák székhelye, virágzó kereskedelmi és kulturális központ. A korabeli Európában mesés gazdagságáról volt híres.	Bagdad	6.
d) Az Európában a VIII. és a XI. század közt fennállt arab állam központja. A XIII. században, a reconquista folyamán került újra keresztény kézre.	Cordoba / Córdoba / Kordova	2.

3. Középkori magyar társadalom (Összesen 3 pont.)

- a) Nyílt, azaz fallal körül nem vett város; a császár eladományozta/tulajdonosa egy püspök; a lakosság mezőgazdasági tevékenységgel foglalkozik *(A helyes válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók.)*(0,5–0,5 pont)
b) (Luxemburgi) Zsigmond (1 pont)
c) német(ek) (1 pont)

4. Felvilágosodás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) A takács a saját hasznát akarta növelni, de az olcsóbb áru az egész társadalom számára hasznos (többen jutnak szövethez).
b) a szabad piac / kereskedelem / verseny mellett *vagy* az állami beavatkozás ellen
c) ész / értelem / ráció / racionalizmus
d) hit / vallás
(A helyes válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók.)

5. Bethlen Gábor uralkodása (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) A Habsburgok magyar királyságában/az idegen uralomban. *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- b) A törökkel való szövetséget. *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- c) Mert a török elfoglalta az ország jelentős részét. *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

6. USA nagyhatalommá válása (Összesen 4 pont.)

- a) A déli államokban magas(abb) volt a rabszolgák aránya / száma. / Az északi államokban kevesebb rabszolga élt. *(Elfogadható még: Az északi államokban nem voltak rabszolgák.) (Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)
- b) a polgárháború (kirobbanása) *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)* (1 pont)
- c) Nem tudták eladni a gyapot jelentős részét. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)* (0,5 pont)
- d) Nem jutottak hozzá elegendő gyári termékhez / mezőgazdasági eszközhöz / fegyverhez. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)* (0,5 pont)
- e) ültetvény (1 pont)

7. Reformkori Magyarország társadalma (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
a) Wesselényi az idézett forrásban utal az „egy és ugyanazon nemesi szabadság” elvére.	X	
b) Wesselényi indokoltnak ítéli a főnemeseknek a köznemesek iránti megvetését.		X
c) A korban a köznemesség jellemzően erősebben kötődött a nemzeti hagyományokhoz mint a főnemesség.	X	
d) Wesselényi véleménye szerint a főnemeseknek és a köznemeseknek össze kell fogniuk kiváltságaik megerősítése érdekében.		X
e) Wesselényi művén érezhető a liberális nacionalizmus eszméjének hatása.	X	
f) Wesselényi magyarországi köznemesi családból származott.		X

8. Első világháború lezárása (Összesen 4 pont.)

- a) Nagy-Britannia / Brit Birodalom / Egyesült Királyság (0,5 pont)
- b) Azért, mert az a gyarmatok elvesztéséhez vezetett volna. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)
- c) Wilson (0,5 pont)
- d) német *(Elfogadható még: germán)* (1 pont)
- e) Lengyelország / Lengyel Köztársaság (1 pont)

9. Magyarország 1938–1945 (Összesen 4 pont.)

- a) 1. Csehszlovákia 2. Románia 3. Jugoszlávia (1 pont)
- b) 2. (0,5 pont)
- c) Kállay Miklós (0,5 pont)
- d) sárga csillag viselésének elrendelése; gettósítás; deportálás *(bármelyik két válasz helyes; más, a német megszállás után a zsidók ellen foganatosított intézkedés is elfogadható)* (0,5–0,5 pont)

e) Azért, mert Magyarország teljesítette szövetségi kötelezettségét/részt vett a szovjet hadjáratban. *(Más helyes válasz is elfogadható.)*(1 pont)

10. Rákosi-korszak (Összesen 4 pont.)

a) gazdag / jómódú / birtokos paraszt(ok) vagy kulák(ok) *(A parasztok / parasztság önmagában nem fogadható el.)* (1 pont)

b) (termény)beszolgáltatás(i kötelezettség) (1 pont)

c) Azzal, hogy terményük egy részét elrejtik. / Azzal, hogy nem tesznek teljes mértékben eleget beszolgáltatási kötelezettségüknek. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)

d) **név:** Nagy Imre, **évszám:** 1953 (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

11. Európai integráció (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

a) negatív: pl. a vámmentes import olcsó versenytársat jelenthet.

b) pozitív: pl. a vámmentes import olcsó árukat jelenthet.

c) pozitív: pl. alacsonyabb fizetésért is kaphatnak munkaerőt.

negatív: pl. a magasan képzett munkaerő elhagyhatja az országot jobb fizetésért.

d) pozitív: pl. külföldön is vállalhat munkát jobb fizetésért.

negatív: pl. munkanélkülivé válhatnak, mert a bevándorlók olcsóbban vállalják el a munkát.

e) pozitív: pl. külföldi befektetők munkahelyeket teremtenek.

negatív: pl. a kevésbé gazdag országok termelést más országba telepítik át.

(A helyes válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók, illetve más releváns és gazdaságilag helyes válaszok is elfogadhatók.)

12. Magyarország demográfiája (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

a) 2.

b) Ekkor kezdett csökkenni a népesség. / Ekkor indult meg a természetes vagy tényleges fogyás. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)*

c) A rendszerváltás után a bevándorlók száma meghaladta a kivándorlókét. / A rendszerváltás után a vándorlási különbözet pozitívvá vált. / A rendszerváltás után a vándorlási különbözet mérsékelte a népességfogyást. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)*

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. Bencés és ferences rend (rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a bencés és a ferences rend jellemzőit veti össze. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a kolostorok elhelyezkedése és a szerzetesek jellemző tevékenysége).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a bencés rendet a kora középkorban (VI. század), a ferences rendet pedig a középkor virágkorában (XIII. század) alapították, és utal a téma egy földrajzi vonatkozására (pl. Itáliában született a két rend, elterjedtek Európában).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. egyház, pápa, szerzetes, kolostor, bencés rend, ferences rend, koldulórend.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a két rend kolostorainak jellemző elhelyezkedése közti különbséget (a bencés kolostorokat többnyire településektől távolabb, a ferences kolostorokat városokban alapították), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a bencés kolostorok elhelyezkedése a világi élettől való elzárkózást tükrözte, a ferences rend születése egybeesett / összefüggött a városiasodás folyamatával, az elhelyezkedés közti különbség a szerzetesek által folytatott tevékenységek közti eltéréssel magyarázható, a szerzetesek közösségekben éltek). T Rögzíti, hogy az alázatosságot mindkét rend szerzetesi erénynek tekintette, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a szerzeteseknek hinniük kellett önmaguk alábbvalóságában, a betegápolás az alázatosság gyakorlását is szolgálta).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a két rend jellemző vonásait, és rávilágít a különbségekre és hasonlóságokra. T Rögzít egyet a középkori szerzetesrendek általános jellemzői közül (pl. közvetlenül pápai fennhatóság alatt álltak, a szerzetesek a rendbe való belépéskor fogadalmat tettek / lemondtak világi javaikról, a szerzetesek életét rendjük szabályzata határozta meg), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. nem voltak alárendelve az egyházmegyéknek, a tisztaságra, a szegénységre és az engedelmességre tettek fogadalmat, a szabályzatot a pápa hagyta jóvá).	0-8 [nem adható: 1 és 5]

	T Rögzíti, hogy Szent Benedek alapította az első (pápai fennhatóság alatt álló) rendet, és tesz egy érdemi megállapítást a rend keletkezésének körülményeire vonatkozóan (pl. hatással volt rá a keleti keresztény szerzetesség, a bencés kolostorok a monte cassinói kolostor mintájára jöttek létre) <i>vagy</i> rögzít egy lényeges tényt a szerzetesi életre vonatkozóan (pl. a szerzetesek kötelessége volt imádkozni és dolgozni is, iskolát tartottak fenn, kódexet másoltak), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a kolostorok birtokkal rendelkeztek, jelentős szerepük volt az antik műveltség továbbörökítésében). T Rögzíti, hogy Szent Ferenc koldulórendet hozott létre, és tesz egy érdemi megállapítást a rend keletkezésének körülményeire vonatkozóan (pl. Szent Ferencre hatottak az eretnek tanok, gazdag családban született, de lemondott vagyonáról) <i>vagy</i> rögzít egy lényeges tényt a szerzetesi életre vonatkozóan (pl. koldultak, tanítottak), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Szent Ferenc elképzelése szerint a rend és a szerzetesek nem rendelkeztek vagyonnal, az ekkoriban létrejövő egyetemek tanárai lettek).	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

14. Tőkés gazdaság kibontakozása

(hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a tőkés gazdaság kibontakozását ismerteti és elemzi a kora újkori Angliában. A válasz lényegre törően mutatja be a mezőgazdaság kapitalizálódását. Az elemzés feltárja az ipar szerkezeti átalakulását is. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a bemutatott folyamat a XVI–XVII / XVIII. században zajlott Angliában, és megemlíti a téma valamely térbeli összetevőjét (pl. városiasodás, London, angol gyarmatok).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. mezőgazdaság, ipar, kereskedelem. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. világkereskedelem, gyarmat, manufaktúra, tőke, haszon.	0-6 [nem adható: 1 és 4]

Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy a birtokosok a közös használatú legelőket kisajátították / bekerítették, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez a szegény parasztság megélhetését fenyegette, ennek eredménye a városokba vándorlás, ennek oka a juhtenyésztés fellendülése volt, ez a jobbágyrendszer korai megszűnése miatt volt lehetséges). T Rögzíti, hogy a király a csavargókat dologházakba akarja kényszeríteni / kényszermunkára kötelezi, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a csavargók tömeges megjelenése a bekerítések következménye, a jelenség egyik oka a népességnövekedés, az ipar csak fokozatosan szívta fel a megnövekedett munkaerőt, az ipar számára olcsó munkaerő állt rendelkezésre). T Rögzít egy lényeges tény a kép kapcsán (elterjedt a dohányzás, fekete rabszolgát ábrázol, virginiai / észak-amerikai dohányt reklámoz), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Virginiában / Észak-Amerikában angol gyarmatok jöttek létre, fellendült a dohánytermesztés / dohánykereskedelem, Amerikába fekete rabszolgákat szállítottak). T Rögzíti egy lényeges tény a vas- és üvegyártás leírásából (pl. gyenge a minőségük, széles piacuk van, nagy hasznot hajtanak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a leírás a manufaktúrákra vonatkozik, a gyengébb minőség oka a tömegtermelés, a széles piac az általános életszínvonal javulására utal).	0-10 [nem adható: 1 és 6]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó feltárja a tőkés gazdaság kibontakozását a kora újkori Angliában, és bemutatja ennek okait és következményeit. T Rögzíti, hogy a tőkés gazdaság kibontakozása a nagy földrajzi felfedezések következményeképpen indult meg, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a piacok bővülése serkenti a tömegtermelést, az árak emelkedése / árforradalom / nemesfém beáramlása serkenti a tömegtermelést, a világkereskedelem hasznából tőke képződik). T Rögzíti, hogy az angol ipar húzóágazata a textilgyártás, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a juhtenyésztés hagyományosan jelentős, már nem csak a gyapjút exportálják pl. Flandriába, a gyapjútermelés növelése serkenti a bekerítéseket). T Rögzíti az új munkaszervezési forma, a manufaktúra megjelenését, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. munkamegosztás történik, bér munkásokat foglalkoztatnak, olcsó tömegtermelést tesz lehetővé, tőkés vállalkozásként működik). T Rögzíti a tőkés gazdálkodás angliai kibontakozásának valamely más jellemzőjét (pl. tengeri hajózás / kereskedelem	0-12 [nem adható: 1 és 7]

	fejlődése, bankok megjelenése, tőzsde megjelenése, magántulajdon elterjedése / védelme), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az atlanti kereskedelem haszna Angliában csapódik le, a vállalkozások indításához szükséges tőkét könnyebb előteremteni, a parlamentarizmus az egész korszakban fennmaradt). T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését. <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

15. Gazdasági világválság (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az állami kiadások szerepét mutatja be a gazdasági válságból való kilábalásban. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. az állami kiadások növelése hitelfelvétellel jár, amelynek hatásai vitatottak).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a gazdasági világválság 1929-ben tört ki, és a konkrét példákat országokhoz köti (pl. USA, Németország).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. állam, piac, bank, hitel, túltermelési válság.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti Churchill véleményének lényegét (pl. az állami hitelfelvétel kamatemelkedéssel jár), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Churchill az állami beavatkozás ellen érvel, szerinte az állami hitelfelvétel inkább káros, a magángazdaság feltételezhetően hatékonyabban használná fel a hiteleket). T Rögzíti Keynes véleményének lényegét (pl. az állami kiadások leszorítják a munkanélküliséget, áttételesen növelik a fogyasztást / a nemzeti jövedelmet), és ezzel kapcsolatban	0-6 [nem adható: 1 és 4]

	lényegi megállapítást tesz (pl. Keynes állami beavatkozásra szólít fel, szerinte az állam feladata a munkahelyteremtés, a nemzeti jövedelem növekedése teszi lehetővé a hitelek visszafizetését).	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja az állami kiadások szerepét a válság leküzdésében, valamint feltárja ennek konkrét megvalósulási formáit. T Rögzít egy válságtényezőt, ami miatt állami kiadások növelésére szükség lehet (pl. munkanélküliség, éhezés), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezek társadalmi / politikai feszültségekhez vezettek, a túltermelési válság következményei voltak, tovább szűkítették a piacot). T Rögzít egy konkrét példát az állami beavatkozásra (pl. autópálya-építés Németországban, gátépítés az USA-ban), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az infrastrukturális beruházások nem terhelik a piacot, olcsóbbá teszik a termelést / szállítást). T Rögzít valamilyen lényeges tény az amerikai és / vagy a német válságkezelés témaköréből (pl. Németország újrakezelve, Németországban a munkanélküliség megszűnt, az USA-ban a munkanélküliség csak mérsékelten csökkent, az állami költségeket részben inflációból fedezték), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez előre vetítette a világháborút, ez összefüggött a diktatúra kiépítésével, Rooseveltnem engedte túl nagyra nőni a költségvetési hiányt, elszakította a dollárt az aranyalapról, az USA-ban a demokrácia keretei között kísérelték meg a válság felszámolását). <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

16. Napóleon bukása

(hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Napóleon bukását ismerteti és elemzi. A válasz lényegre törően mutatja be a bukáshoz vezető katonai eseményeket. Az elemzés feltárja a bukás katonai és politikai okait. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8

Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy Napóleon 1804–15 között uralkodott <i> vagy pontos dátummal adja meg az utolsó időszak legalább két eseményét, és megemlíti a lipcsei és a waterloo-i ütközetet.</i>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. hadsereg, gazdaság, béke. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. forradalom, nemzet, birodalom, császár, király.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a háborús veszteségek mértékét, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Franciaország veszteségei arányaiban a legnagyobbak voltak, a hadsereg ember-utánpótlása elapadt, az ország belefáradt a háborúba, Franciaország ellenfelei emberfölényben voltak). T Rögzíti Arndt szövegének franciaellenes élet (pl. az idegenek veszélyeztetik a német nyelvet / kultúrát, harcra hív ellenük), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a nemzeti érzés / nacionalizmus a napóleoni hódítás hatása / ellenhatása, franciaellenes felkelésekhez vezetett pl. Spanyolországban, német területeken, a történelmi dinasztiák népi támogatásra tettek szert). T Rögzíti a családfáról leolvasható valamelyik lényeges tény (pl. Napóleon testvéreinek trónra emelése, beházasodás a Habsburg-családba), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Napóleon dinasztiát akart alapítani, a történelmi dinasztiák lenézték Napóleont). T Rögzít egy lényeges tény a kép kapcsán (pl. Napóleont megtáncoltatják / megalázzák, gúnyrajzról van szó,), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a bukás katonai oka az orosz hadjárat volt, az orosz hadjárat során Napóleon serege megsemmisült).	0-10 [nem adható: 1 és 6]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó feltárja Napóleon bukásának okait, és bemutatja az ahhoz vezető eseménysort. T Rögzíti az ellenfelek politikai motivációját (pl. Anglia gazdasági érdekeit sértette, Anglia féltette az erőegyensúlyt, a történelmi dinasztiák félték a forradalomtól), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Napóleon nem tudott tartós békét kikényszeríteni, újabb és újabb koalíciók szerveződtek ellene). T Rögzíti, hogy Napóleon Lipcsénél döntő vereséget szenvedett, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. erre az orosz hadjárat kudarca miatt került sor, Anglia újabb koalíciót szervezett, a szövetségesei elpártoltak Napóleontól). T Rögzíti, hogy a győztesek összehívták a bécsi kongresszust, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl.	0-12 [nem adható: 1 és 7]

	helyreállították az erőegyensúlyt, visszahelyezték a történelmi dinasztiákat, a forradalmak megakadályozására létrehozták a Szent Szövetséget) vagy bemutatja néhány konkrét területi rendelkezését. T Rögzíti, hogy a döntő vereségre Waterloonál került sor, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezt megelőzte az elbai száműzetés, ezt a Szent Ilona szigetére történt száműzetés követte, a brit és porosz seregek győztek). T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését. <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

17. Hunyadi Mátyás reneszánsz udvara

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a reneszánsz kultúra megjelenését mutatja be Hunyadi Mátyás udvarában. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a királyi udvar fő célja a hatalmi reprezentáció volt).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy Mátyás 1458–90 között uralkodott, és hogy a reneszánsz Itáliából kiindulva terjedt el <i>vagy</i> udvartartása Budán és Visegrádon épült ki.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. reneszánsz, humanizmus, Corvina, királyi udvar.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti Oláh Miklós anekdotájának lényegét (pl. a török követet lenyűgözte a királyi udvar), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a fényes udvar a királyi hatalmat reprezentálta). T Rögzíti a kép valamely lényegi elemét (pl. a király humanista tudósokkal vette körül magát, érdeklődött a könyvek iránt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást	0-6 [nem adható: 1 és 4]

	tesz (pl. Mátyás megfelelt / meg akart felelni a művelt uralkodó eszményének).	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a reneszánsz kultúra megjelenését Mátyás udvarában, valamint feltárja annak különböző formáit. T Rögzíti a reneszánsz kultúra valamely jellemzőjét (pl. az antik művészet megújítására törekszik, humanista emberkép megjelenése), és megemlíti ennek valamelyik személyi összetevőjét (pl. Beatrix királyné szerepe, Galeotto Marzio / Antonio Bonfini udvari humanisták, Vitéz János egyetemalapítási kísérlete, Janus Pannonius itáliai tanulmányai). T Rögzíti, hogy Mátyás reneszánsz királyi udvart hozott létre, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. budai palota átépítése, visegrádi építkezés, célja a reprezentáció volt, külpolitikai törekvései is befolyásolták, összefüggött dinasztialapítási kísérletével). T Rögzíti, hogy Mátyás komoly könyvtárat gyűjtött, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kódexeket corvináknak nevezik, a humanista műveltség gyűjteménye volt, mindenféle tudományág képviselve volt). <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

18. Török terjeszkedés Magyarországon

(hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a török magyarországi előretörését ismerteti és elemzi. A válasz lényegre törően mutatja be a az 1541-es, 1552-es és 1566-os hadjáratokat. Az elemzés feltárja a korszak diplomáciai erőfeszítéseit, és a végvárrendszer fenntartásának kérdését. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy Buda ostromára 1541-ben, Egerére 1552-ben, Szigetvárára pedig 1566-ban került sor.	0-4 [nem adható: 1 és 3]

Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. hódítás, háború, béke, adó. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. végvárrendszer, hódoltság, szultán.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti Fráter György levelének lényegét (pl. át akarja adni Ferdinándnak Erdélyt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Fráter György belátta, hogy a török szövetség hiba volt, az ország felszabadításában reménykedik, a Habsburgoktól várja a törökellenes fellépést, végül szövetségesei gyilkolták meg). T Rögzíti, hogy a béke értelmében a Habsburgok adót fizettek a szultánnak, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a drinápolyi béke zárta le a hódító háborút, erőegyensúly alakult ki). T Rögzíti a történelmi szöveg valamelyik lényegi adatát (pl. a katonai kiadások meghaladták Magyarország bevételeit, az udvar jelentős külső segítségre szorult), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Magyarország védelméhez szükség volt a Habsburgokra). T Rögzíti Nógrád várának valamely jellegzetességét (pl. magja egy régebbi, kis vár, modern / olaszbástyákkal egészítették ki, külső palánkjá is volt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az ország védelmét a végvárak biztosították, folyamatosan modernizálták őket, főkapitányságok irányították a védelmet, a végvári katonák zsoldosok voltak / rendi követelésekkel léptek fel/vitézítő rendnek nevezték magukat).	0-10 [nem adható: 1 és 6]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó feltárja a török hódítás körülményeit, és bemutatja eseménytörténetét. T Rögzíti, hogy 1541-ben Szulejmán elfoglalta Budát, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. János halála után Ferdinánd próbálta megszerezni az országot, Izabellát és János Zsigmondot Szulejmán Erdélybe küldte, létrehozták az első török vilajetet / pasaságot). T Rögzíti, hogy Buda elfoglalásával az ország három részre szakadt, és megnevezi a három országrészt (királyi Magyarország / Magyar Királyság, Erdélyi Fejedelemség, Hódoltság). T Rögzíti, hogy a török 1552-ben sikertelenül ostromolta Egert, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. erre Fráter György országegyesítési kísérlete miatt került sor, a török elfoglalta a Tiszántúlt / Temesvárt / Szolnokot, Dobó István sikeresen készítette fel a várat az ostromra, a cél a királyi Magyarország és Erdély elszakítása volt, a győzelemnek lélektani jelentősége is volt). T Rögzíti, hogy a török 1566-ban elfoglalta Szigetvárat, és	0-12 [nem adható: 1 és 7]

	ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Zrínyi Miklós hősi halált halt, Szulejmán meghalt az ostrom közben, ez volt a korszakban az utolsó jelentős hadjárat). T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését. <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	
Megszerkeszttség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

19. Polgári állam kiépülése Magyarországon (rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a magyar polgári állam kiépítését szolgáló jelentősebb reformokat mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. az állami szerepvállalás növekedése).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a dualizmus kora 1867-től 1918-ig tartott <i>vagy</i> a polgári állam kiépülése a XIX. század utolsó évtizedeire tehető, és megnevez legalább kettőt a felszámolt kiváltságolt területek közül (pl. szász székek, székely székek, jász-kun kerület, Határőrvidék) <i>vagy</i> utal arra, hogy a polgári állam kiépülése Magyarországon nyugati mintát követett.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. polgári állam, reform, egyház, oktatás, közigazgatás / megerendszer.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a kiváltságolt területek felszámolását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez a rendiség felszámolásának / a polgári jogegyenlőség kiterjesztésének egy lépése volt, ezzel egységes megerendszer jött létre). T Rögzíti a kötelező polgári házasság bevezetését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan a forrás alapján (pl. az államtitkár érvként hozta fel a vallásszabadság / az egyházak közti egyenjogúság biztosítását, ezzel egységessé vált a házasságjog / a házassági ügyekben való bíráskodás, ez része volt az állam és egyház szétválasztását célzó folyamatnak).	0-6 [nem adható: 1 és 4]

Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a polgári állam kiépítését célzó reformokat, és rávilágít a polgári állam jellemző vonásaira. T Rögzíti a polgári államra jellemző politikai rendszer valamely alapvető összetevőjét (pl. alkotmány, hatalommegosztás, a szabadságjogok biztosítása, jogegyenlőség) <i>vagy</i> rögzíti, hogy Magyarországon a polgári állam létrejöttét a kiegyezés tette lehetővé, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. kialakulása összefüggött a polgári átalakulással / a rendiség felszámolásával, eszmei hátterét a liberalizmus jelentette, alapjait az 1848-as áprilisi törvények teremtették meg). T Rögzíti a kötelező (ingyenes) elemi oktatás bevezetését, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a polgári államra jellemző az állampolgárokról való gondoskodás szándéka, az intézkedés következtében csökkent az analfabéták száma, az állam iskolák építésével / a tanítóképzés megszervezésével biztosította a feltételeket). T Rögzít egy további (a forrásokban nem szereplő) reformot (pl. az állami anyakönyvezés bevezetése, az izraelita vallás bevetté nyilvánítása, a közigazgatás és az igazságszolgáltatás teljes szétválasztása, az igazságszolgáltatás reformja, a rendőrség és a csendőrség megszervezése, a közegészségügy megszervezése), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az állam szerepe megnőtt, az állami hivatalok / hivatalnokok létszáma nőtt, az egyházpolitikai reformok a kormánypárt tagjait is megosztották, a reformok kiváltották az egyházak / az uralkodó ellenkezését, az izraelita vallás bevetté nyilvánítása a zsidók emancipációját segítette elő, az igazságszolgáltatás szakszerűbbé vált, hatékonyabb lett a rendfenntartás, több ember számára vált elérhetővé az egészségügyi ellátás). <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

20. Nemzetiségi törekvések az 1840-es években

(hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a nemzetiségi törekvéseket mutatja be az 1840-es évek Magyarországon. Ismerteti a nemzetiségek követeléseit. Bemutatja a nemzetiségek és a magyar politikusok viszonyának alakulását. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8

Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a tárgyalt évtized a reformkor, valamint a forradalom és szabadságharc időszaka, és utal arra, hogy Magyarország ekkor a Habsburg Birodalom része volt vagy utal a nemzetiségek földrajzi elhelyezkedésére.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. állam, reform, törvény, nemzetiség. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. államnyelv, nacionalizmus, nemzetállam.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a horvát képviselő ragaszkodott a latin nyelv használatához, figyelmen kívül hagyta a magyarok tiltakozását a latin nyelv használata miatt), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. az országgyűlés nyelve ekkor már magyar volt, a horvátok nemzeti sérelemként élték meg a magyar nyelv hivatalossá tételét). T Rögzíti, hogy a szlovákok a forradalom kirobbanása után jogokat követeltek a magyar kormánytól, és megmagyarázza, mivel érvelt a cikk szerzője (pl. a szlovákok is harcoltak Magyarországért, a szlovákoknak is hazája Magyarország, a jogegyenlőség elvét kell érvényesíteni). T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. a szerbek el akarták foglalni Szabadkát / Szegedet, seregeik egyesülni akartak a császári seregekkel, a Határőrvidék szerb katonaparasztrajai vettek részt a harcokban), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a szerbek háborút folytattak a magyarok ellen a szabadságharcban, az udvarral együttműködve a forradalom eredményeinek felszámolására törekedtek). T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. Bălcescu a magyarokkal közösen kívánt harcolni, össze akarta kapcsolni a magyar és a román nemzetállami törekvéseket, Oroszországot / Ausztriát közös ellenségnek tekintette), és megállapítja, hogy a szabadságharc végén béketárgyalások folytak a magyarok és a románok közt.	0-10 [nem adható: 1 és 6]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a nemzetiségi törekvéseket, és rávilágít azok mozgatórugóira. T Rögzít egy lényeges tény Magyarországon etnikai viszonyaival kapcsolatban (pl. többnemzetiségű állam volt, a nemzetiségek többségben voltak), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a reformkorban megfogalmazott magyar nemzetállami törekvések konfliktusokhoz vezettek, a reformpárti magyar politikusok megfogalmazták az egy politikai nemzet elvét, bíztak abban, hogy a jogok megadásával biztosítható a békés asszimiláció, a	0-12 [nem adható: 1 és 7]

	reformkorban a nemzetiségek körében is megjelent a nacionalizmus). T Rögzíti, hogy a nemzetiségek elégedetlenek voltak az 1848-as áprilisi törvényekkel / a forradalom eredményeivel, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. az áprilisi törvények nem biztosítottak külön jogot a nemzetiségeknek, a nemzetiségek gyűléseiken egyenjogúságot / nyelvhasználati jogokat követeltek, a románok és szerbek körében megjelent a területi autonómia gondolata). T Rögzíti a magyarok és a nemzetiségek között folyó háború valamely (a forrásban nem szereplő) mozzanatát (pl. a horvátok támadásával kezdődött a szabadságharc, Erdélyben a románok felkelést robbantottak ki a magyarok ellen, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az udvar bujtogatta a nemzetiségeket a magyarok ellen, a nemzetiségekkel folytatott polgárháború csökkentette a magyar szabadságharc esélyeit). T Rögzíti, hogy a szabadságharc végén közeledés történt a nemzetiségek és a magyarok közt, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a megbékéléssel függött össze a nyelvhasználati jogokat biztosító nemzetiségi határozat kiadása, a nemzetiségek körében az olaszországi alkotmány csalódást okozott, a megbékélés érdemben már nem befolyásolta a magyar szabadságharc kimenetelét). T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését. <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

21. Magyarországi németek helyzete 1945 után

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a magyarországi németek helyzetének változásait mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a kitelepítést németellenes propaganda kísérte).	0-4

Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a németek kitelepítésére a második világháborút követő években került sor <i> vagy utal arra, hogy az 1990-es években fogadtak el törvényt a kisebbségek védelméről; rögzíti a téma valamely földrajzi vonatkozását</i> (pl. Európa több más országából is kitelepítettek németeket, a magyarországi németek többségét a nyugati / amerikai megszállási övezetben telepítették le).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. kisebbség, kitelepítés, népszámlálás, rendszerváltás, jog, törvény.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. a filmhíradó gazdag / gögös emberként írta le a svábokat, betolakodóknak nevezte őket, a náci eszmék követőinek állította be őket), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan a forrás alapján (pl. a propaganda szembeállította a sváb és a magyar parasztságot, uszított a svábok ellen, általánosságban bélyegezte meg a svábokat). T Rögzíti a táblázatban szereplő adatok valamely fontos jellemzőjét (pl. 1980-ban a népszámláláson a becsült adatokhoz képest feleannyian vallották magukat németnek a népszámláláson, <i> vagy 1990 és 2000 között megkétszereződött a magukat németnek vallók száma), és tesz egy érdemi megállapítást valamelyik eltéréssel kapcsolatban (az egypárti diktatúra időszakában sokan nem vállalták, hogy a német kisebbséghez tartoznak, vagy a közélet demokratizálódásának köszönhetően vallják ma már lényegesen többen németnek magukat).</i>	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a magyarországi németek helyzetének változásait, és rávilágít a változások jogi, politikai hátterére. T Rögzíti, hogy a rendszerváltás előtt a magyarországi németek nem rendelkeztek kisebbségi jogokkal, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a második világháborút lezáró békeszerződések nem biztosították a kisebbségek védelmét, a pártállami rendszerben a kisebbségi kérdés tabunak számított). T Rögzíti a második világháború utáni kitelepítés tényét, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a kollektív bűnösség elvét alkalmazták, nagyjából 200 ezer főt telepítettek ki, a kitelepítetteket megfosztották ingatlanjaiktól / állampolgárságuktól, a kitelepítés alapvető emberi jogot sértett, a kitelepítés ellenére a második legnagyobb kisebbség maradt a német) T Rögzíti, hogy a rendszerváltás után törvényt hoztak a	0-8 [nem adható: 1 és 5]

	kisebbségek védelméről, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a törvény kollektív és egyéni jogokat is biztosított, lehetővé tette kisebbségi önkormányzat létrehozását / óvodák, iskolák, kulturális intézmények fenntartását). <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

22. Bethleni konszolidáció

(hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az ellenforradalmi rendszer politikai konszolidációját mutatja be Bethlen István miniszterelnöksége idején. Ismerteti a konszolidáció fő lépéseit. Rávilágít a parlamenti rendszer jellemző vonásaira. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy Bethlen István 1921-től 1931-ig volt miniszterelnök, és utal a téma valamely térbeli vonatkozására (pl. a konszolidációra a trianoni Magyarországon került sor, a határok Bethlen miniszterelnökségének kezdetén váltak véglegessé, csak a nagyvárosokban volt titkos szavazás).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. miniszterelnök, parlament, kormány, párt. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. konszolidáció, választójog, felsőház, szociáldemokrata.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a választójog szűkítését (a választásra jogosultak számának / arányának csökkenését), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan a táblázat adatai alapján (pl. elsősorban a nőket / az iskolázatlanokat érintette, Bethlen megemelte / bevezette a műveltségi cenzust, a nők esetében szigorúbbak voltak a választójog feltételei). T Rögzít egy lényeges tényt a táblázat alapján (az Egységes Párt volt a vezető kormánypárt, az MSZDP volt a legnagyobb ellenzéki párt, az Egységes Párt támogatottsága növekedett, az	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	MSZDP támogatottsága csökkent), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan a forrás alapján (pl. a választási rendszer a legerősebb pártnak kedvezett, a kormány biztonságos többséggel rendelkezett, a kormány támogatottságának növekedése a konszolidáció sikerét mutatja). T Rögzíti a plakát egy lényeges elemét (pl. a kormánypártra való szavazásra buzdít, a nőalak Magyarországot szimbolizálja, a sír az első világháborút követő állapotokra / a trianoni békére / a nemzethalál gondolatára utal, Bethlent a nemzet feltámasztójaként ábrázolja), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Bethlen István népszerűségére épít, utal a konszolidáció sikerére, utal a párt keresztény / nemzeti jellegére). T Rögzíti a felsőház visszaállítását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a törvény a történelmi hagyományokra hivatkozott, ezzel a dualizmuskori kétkamarás rendszerhez tértek vissza, ez erősítette a rendszer konzervatív jellegét).	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a politikai konszolidáció legfontosabb összetevőit, és rávilágít háttérükre vagy jelentőségükre. T Rögzíti, hogy Bethlen korlátozott parlamentáris rendszert hozott létre, és említi ennek valamely jellemzőjét (pl. a lakosság jelentős részét kizárták a politikai jogok gyakorlásából, az ellenzéki pártok működését korlátozták, a választási rendszer a kormánypártnak kedvezett, a szélsőséges erőket kiszorították a politikai életből); <i>vagy</i> rögzíti, hogy a konszolidáció az ellenforradalmi rendszer megszilárdítását jelentette, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez jelentős változást hozott az 1918/19-es időszakhoz képest, a politikai konszolidáció a gazdasági konszolidációval párhuzamosan zajlott, ezzel az 1918 előtti vezető réteg tért vissza a hatalomba). T Rögzíti, hogy Bethlen megszervezte az Egységes Pártot, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ezzel erős kormánypárt létrehozása volt a célja, Bethlen belépett a Kiszegedapártba, és ezzel beolvastotta azt a kormánypártba). T Rögzíti, hogy Bethlen kiegyezett a szociáldemokratákkal (Bethlen–Peyer-paktum), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez biztosította az MSZDP működését, korlátozta a szociáldemokraták szervezkedését). T Rögzíti szélsőséges politikai szervezetek felszámolását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ennek jogalapját a rendtörvény adta, ezzel Bethlen Teleki Pál politikáját folytatta, ez megfelelt a nagyhatalmak elvárásának); <i>vagy</i> rögzíti, hogy részlegesen visszaállították a nyílt szavazást, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez a kormánypártot erősítette, így a választókat könnyebben lehetett befolyásolni).	0-12 [nem adható: 1 és 7]

	T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését. <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	
Megszerkeszttség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, adatok, grafikon) lelőhelyei:

13. feladat: www.sguardosulmedioevo.org, www.basilicasantantonio.va
14. feladat: resobscura.blogspot.hu
16. feladat: Az adatok forrása: Geoffrey Ellis: The Napoleonic Empire. Macmillan 1991
A kép forrása: janeaustensworld.wordpress.com
18. feladat: www.latvany-terkep.hu
19. feladat: Száray Miklós: Történelem III.
22. feladat: Magyarország története képekben II. Szerk.: Gyurgyák János.